

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 76.

Sobota 22. septembra 1928.

Leto III.

Imperializem še ne ugaša.

Mala srednjeameriška država Kostarika je nedavno izjavila, da izstopi iz Zveze narodov. Enako kakor Španijo, je tajništvo Zveze narodov povabila tudi Kostariko, naj se sodeluje v Zvezi. Kostarika je nato vprašala, kaj pomeni člen 21. zveznega dogovora, ki se glasi: »Mednarodni dogovori kakor razsodišče pogodbe in dogovori glede določenih ozemelj, kakor Monroejeva doktrina, ki zagotavljajo ohranitev miru, ne veljajo kot s katerokoli določbo sedanjih pravil nezdružljivi.« Kostarika je hotela vedeti, kako Zveza narodov razlaga te določbe glede na Monroejevo doktrino.

Bolj kočljivega vprašanja ne bi moglo biti stavljenega Zvezi narodov. To ni le samo nezmožnost ženevske organizacije, ne dostatek v izvrševanju nje nalog, marveč je to težka rojstna napaka zveze, ki se je tukaj pokazala. Če označba Monroejeve doktrine v dogovoru je zavedna potvara. Od kdaj je Monroejeva doktrina »dogovor«? Nikdar ni bila nič drugega kakor politično načelo Zedinjenih držav, nikdar je niso odobravalje druge ameriške države, in ta enostranska izjava o ciljih zunanje politike Zedinjenih držav, naj bo dogovor, torej pogodba?

Resnica je, da bi bila pred več kot sto leti, ko je bila razglašena mogla dobiti pritrdilo latinskoameriških držav, ki so se težko borile za svojo neodvisnost. Amerika ne bi smela biti več kolonialna zemlja evropskih držav, ne več cilj evropske intervencijske politike. To je bila vsebina stavka, ko je bil izgovorjen. »Ameriko Amerikancem«, tako so označevali to politiko kratko, Monroe, peti predsednik Zedinjenih držav (od 1817—1825), je bil izraz ameriškanskega stremeljenja po svobodi, zbujačo se samozavesti mladih ameriškanskih držav, ki so se začele braniti evropskega gospodarstva. Naslednja desetletja se je Amerika gospodarsko in politično ogromno razvila ter so bile države tega razvoja različno delezne. Bolj in bolj se je razvijala moč Zedinjenih držav, vedno bolj so čutile srednjeameriške male države kakor tudi južnoameriške republike močan pritisk. Jankejski (Jankec je zbadljivo imel za severne Amerikance) imperializem je stopil na mesto evropskega intervencionizma, jankejski kapital je pregal evropsko kolonizacijo. Monroe, to sedaj ni bila več obramba cele Amerike proti Evropi, to je bilo in je še danes nadoblast Zedinjenih držav nad celo Ameriko. V spor med dvema ameriškima državama se Evropa ne sme nikdar vliati, pač pa sme o njem razsojati severoameriška republika.

To je najbolj kričeče nesoglasje z idejo in pravili Zveze narodov. Člen 11 dogovora vendar pravi, da je vsaka vojna in vsaka grožnja z vojno, če je kateri član posredno prizadet ali ne, zadeva celotne zveze ter da mora ta v uspešno varstvo narodnega miru ukreniti primerne korake. Najvišje načelo Zveze narodov torej — pa za Ameriko ne velja! Da bi evropski državniki se posvetovali o notranjeameriškem sporu, sklepali o njem ter končno poslali celo vojne ladje tja, to bi se reklo, posezati nasilno v posvečene pravice ameriškega imperializma in morda prav tedaj, ko bi res šlo za ohranitev miru.

Wilson je res povedal svetu načelo, da vojna ne sme biti privatna zadeva neposred-

no prizadetih držav, toda za njegovo lastno državo to načelo ne sme veljati. Še med pariškimi pogajani o pogodbi Zveze narodov, so ga v ameriškanski mirovni delegaciji opozorili na to, kaj je pričakovati od tega, če bi se z dogovorom Zveze narodov omejevala Monroejeva doktrina. In da so potolažili pretečo nevihto, vstop Zedinjenih držav v Zvezo narodov okupili, so preločili najvažnejši princip Zveze narodov ter v pogodbi Monroejevo doktrino izrecno uveljavili. Žrtve je bila zaman, Zedinjene države Zvezi niso pristopile. Toda sedaj ni bilo več mogoče preklicati pristanka, ki so ga dali dolarskemu imperializmu. Kako?

Poizkusili so pač. Svet zveze narodov je Kostariki dal, kakor pravimo, diplomatični odgovor. Govoril je o »enakih pravicah in dolžnostih vseh držav članov«, in tudi o Monroejevi doktrini kot dogovoru in končno povabil Kostariko, da pristopi zvezi. Izental se je tukaj iz zanke bolje nego pogodba sama. Zakaj, na eni strani naj ima Kostarika enake pravice, kakor vse druge državne članice, torej tudi do varstva pred neopravičenim napadom, na drugi strani pa naj velja tudi Monroejeva doktrina, ki taka varstva od strani evropskih držav preprečuje. V Kostariki bodo menda že razumeli, kaj imajo pričakovati od takega odgovora.

Kako pa naj bi bili tudi drugače odgovorili? Niso le politični in gospodarski oziri na najmočnejšo državo na svetu, ki so ta odgovor izsilili. Tudi so imeli ozire na svoje ravnanje, na svoja lastna politična načela, ali bolje rečeno, na svojo politično breznačelnost.

Pred nekaj dnevi so v Parizu ob najslavnejših ceremonijah, ob najlepših besedah sklenili pogodbo za odpravo vojne. Zveza narodov je hitela, da je ustvariteljema pakta, Kellogu in Briand uveljavila ovacije in poklanjanje. Toda gospodje zavzejo vojno, a v svojih pridržkih izjavljajo, da so nekatere dežele, v katerih imajo oni, in samo oni, pravico, vzdrževati mir tako kakor se jim zdi prav. Dežele torej, v katerih imajo samo oni pravico gospodariti in odločevati, v katere Zveza narodov nima pravico posezati, v katerih ne sme veljati nobena razsodba ali smernica Zveze narodov. Zedinjene države vsaj ne pripadajo Zvezi narodov in se smejo sklicevati na to, da pravila zveze zanje ne veljajo. Toda Velika Britanija, ki si je pravkar na vseh koncih in krajih sveta zagotovila svoje pravice, sedi v Zvezi narodov, in nje konservativna vlada se da slaviti čuvarica ideje Zveze narodov.

Ali je ena Monroejeva doktrina? One, več jih je. Davno toliko jih je, kolikor imperialističnih držav izveša svoje mreže, razpošilja vojske in vojne ladje zaradi svojih imperialističnih privilegijev, toda ne, da »varujejo svoje posebne interese«. Rojstna napaka Zveze narodov je bila, ko je bila sprejeta v pravila Zveze narodov ameriškanska Monroejeva doktrina. Toda napaka se ne manjša, ne, stokrat hujska je, postala je zavratna bolezen. Zakaj Monroe ni več samo simbol junkerskega imperializma, marveč je postal znak zapovedujočega imperializma sploh, tudi, če se ogre v pacifične fraze Zveze narodov.

Politika konglomerata.

Radikali se menda res tepo med seboj za Vukičević-Koroščeve metode vladanja in proti njim. Večina se namreč nagiba k naziranju, da je režimska politika kriva umorov v zbornici.

Razumljiva je ta taktika opozicijskih radikalov, ker hočejo z njo omamiti opozicijsko koalicio. Punta se jim celo vedno zvesti režimovec dr. Spaho, v zavesti, da je v sedanjem položaju potreba nekaj »nevtralnosti« z ozirom na negotovost, kakšen bo bodoči režim. Posebno senzacijo pa je prineslo »Jutro«. To poročila, da je bil ljubljanski veliki župan pozvan v Beograd, da poroča o položaju v oblastih v Sloveniji. Trdilo se je, da se demokrati skrivaj oborožujejo. Seveda je to bav-bav, ki si ga sami v svojem strahu slikajo režimovci na steno. Nedvomno pa ima notranji minister dr. Korošec in predsednik vlade namen, še pred odhodom s svojega mesta napraviti izpremembe v raznih korporacijah, da s tem spravi na partizanski način svoj vpliv vanje. Iz tega razloga toliko preiskav pri delavcih in društvih. Najbolj nerazumljiva pa je vest navedenega lista, da je notranji minister predpovedal nadaljevati kampanjo proti »Orju-

ni« v »Slovencu«. Mi smo že ugotovili, da klerikalno časopisje to kampanjo izrablja čisto v politične namene. Če se na potrdi, da je notranji minister res dal »Slovencu« tak migljaj, potem je naša domneva bila utemeljena in bo s tem tudi potrjena. Vse te vesti naj bodo že v celoti resnične ali pa ne, dokazujejo, da je politika pri nas zagazila v ogabno blato, ki — ne vemo, kdo jo bo izvlekel iz njega. Ta buržuazija najbrže ne!

Veliki železničarski protestni shod.

Za danes, dne 21. septembra, sklicuje Savez železničarjev Jugoslavije ob 7. uri zvečer v veliki verandi »Uniona«

javen protestni shod

proti krivičnim odtegljajem za »Nabav-
ljačko zadrugo«.

Sodružice in sodruzi, udeležite se shoda polnoštevilno!

Neumnost za neumnostjo.

V naši državi imajo meščanske stranke en sam problem. Ta je medsebojni boj za oblast. Enaki so gospodje v Beogradu in Zagrebu, pa tudi drugod. S tem svojim bojem ovirajo naravni razvoj države in nje gospodarstvo, če so posamič v vladi ali ne. Meščanske stranke se prepirajo, raznemajo nacionalistično šovinistične strasti, pri čemer je vedno najbolj trpelo delavstvo. Naraščala je draginja, večala se je nezaposlenost. Vsa ta politika je rušila zdrave temelje narodnega gospodarstva in zapravila ugled države tudi v inozemstvu. Politika buržuazije je torej bila katastrofalna in dolgo dolgo bo čutil narod nje posledice.

Buržuazija se pa kljub vsem žalostnim dogodkom ni izpametovala. Iznajla je nov način boja, ki naj še bolj krvavo zadene narod. Gospodje okoli »opozicije« proglašajo sedaj »socialni« bojkot. Naslednik Radičev, dr. Maček, ga je napovedal. Hrvatski kapital se mora namreč umakniti iz Srbije, odpovedati krediti, noben Hrvat ne sme ničesar kupovati v Srbiji, pa tudi ne prodajati v Srbijo. Naravno odgovorjajo na tako grožnjo tudi gospodje režimovci v Beogradu in napovedujejo finančni bojkot! Oblast imamo in sklenemo zakon, po katerem bomo potegnili ves bančni denar iz Zagreba v Beograd, če nočete kupovati srbskih proizvodov, mi pa ne bomo kupovali izdelkov hrvaških tovarn.

Proračunska seja občine Celje okolica

se vrši dne 23. sept. ob 8. uri dopoldne v sejni dvorani občinskega urada na Bregu. Na dnevnem redu je kot najvažnejša točka proračun za leto 1929. V kolikor smo imeli vpogled v pripravljene proračun, moramo pripomniti, da je velika ovira rednemu gospodarstvu oni zloglasni paragraf državnega proračuna, ki preprečuje neomejene doklade na posebno pridobitno. Primanjkljaj bo znašal, kakor je predvideno, prilično 200.000 Din. To je oni del dohodkov, ki so jih nosile občine doklade, katere zgoraj omenjeni paragraf sedaj že dve leti preprečuje ozir. onemogočuje.

Toda kljub temu, da proračun ni v ravnotežju, se gospodje od večine tudi letos niso odločili, da bi uvedli davek na luksuzna in prazna stanovanja, katerega je lansko leto predlagala socialistična delegacija. Pripomniti moramo, da je bilo lansko leto ob priliki proračunske debate z večino glasov sklenjeno, da se davek na luksuzna in prazna stanovanja uvede z proračunom za leto 1929. Žal, da o stvari v proračunu za leto 1929 ni duha ne sluha.

Nasprotno pa smo ugotovili, da se namerava v letu 1929 upeljati 50odstotna doka-
klada na hišno najemnino. Tukaj bi bili zopet prizadeti kraji kakor so Gaberje, Breg, Zavodna in prebivalci, ki so povečini delavci, uradniki in obrtniki.

Kakor je nadalje iz novega proračuna razvidno, namerava občina to leto izdati nekoliko večji znesek za stavbo, oziroma zgradbo novih cest. Baje se pripravljajo zgradba ceste Lastni dom, državna cesta, katero je socialistični klub že nešteto-krat urgiral.

Prispevek, ki je namenjen za kritje ubožnega sklada, se nam zdi nad vse premajhen. Pripomniti moramo, da so podpore, ki se na podlagi tega prispevka delijo, za občino Celje okolica naravnost nečastne.

Vzemimo slučaj, kjer dobiva popolnoma delanežmojni občinski ubožec z 3 do 4 otroci in ženo največjo občinsko podporo, ki znaša mesečno — reci in beri — 80 Din. Po našem mnenju bi morala občina votirati za občinske ubožce najmanj 100.000 D.

Proti podporam, ki jih občina že v proračunu predvideva raznim društvom, nimamo nič, samo priporočali bi občinskemu odboru, da si zagisura v vseh odborih onih društev, ki sprejemajo od občine stalne in večje podpore, zastopstvo v nadzornem odboru. Kajti znano nam je, da nekatera društva, ki so deležna občinskih podpor, delajo z denarjem kakor svinja z mehrom.

Nova postavka, ki smo jo letos prvi-krat opazili, je postavka za hrano itd. svojcem siromašnih vojnih obveznikov. Postavka se nam zdi nekoliko premala, po našem mnenju bi morala znašati najmanj 25.000 Din. Zakaj ne želeli bi si več služajev, kakršni so bili nekateri v letošnjem letu, ko so se upravičene prošnje omejevale iz enostavnega razloga, ker ni bilo kritja v proračunu.

Pri isti postavki bi občinskemu odboru predlagali, da sklene energični protest proti paragrafu zakona o ustroju voj-

iz napovedi takega gospodarskega bojkota sledi, če se bo izvajal, nedvomno še težja gospodarska kriza. Nimamo mnogo industrije, in v državi niti kake urejene meščanske kapitalistične gospodarske politike, ali to bedasto nacionalno šovinistično početje mora uničiti še tisto malo prilike za delo, ki smo jo imeli doslej.

Brezglava politika, politika brez problemov, nas je tepla že dovolj in grozi, da nas bo tepla še bolj, če se izvrše take neumne grožnje.

Za vsakogar, ki ima le trohico zdravega razuma, je jasno, da naše meščanstvo ni zrelo za resno politiko. V svoji nerazsodnosti in nezmožnosti uganja vse uničujočo demagogijo, kateri delavski razred ne sme nikdar nasadeti. Proletariat mora ta položaj z vso resnostjo presoiti, pa bo uvidel, da sedanjí boj buržuazije nesmiselno pada v ekstreme, ki bodo največ škodovali proletarijatu.

In ne bomo se motili, če pravimo, da more te razmere izpremeniti samo proletarijat, ki je še zdrav v svojih načelih, če ustvari pod okriljem Socialistične stranke Jugoslavije enotno močno stranko.

Delo je težko, delo bo še težko, ali iz meščanske anarhije ne more nastati ničesar, zato je potrebno, da se proletarijat emancipira in vodi socialistično politiko.

ske, ki vali vzdrževanje svojcev siromašnih vojnih obveznikov na občine, med tem ko je imela omenjeno skrb za časa Avstrije država.

Umetnost bi bilo tudi, da se prispevek za borzo dela zviša in sicer od 7000 na 10.000 Din. Teh 10.000 Din naj se porazdeli 5000 Din za ljudsko kuhinjo, 5000 Din pa se naj ima prispevka na občini za brezposelne delavce in sicer za potovalne in izredne podpore. Znani so nam slučaji, ko je postal delavec s precejšnjo družino brezposeln. V Celju ni dobil dela, moral se je izseliti. Na borzi dela je dobil sicer polovično vožnjo, ali kaj mu koristi polovična vožnja, ko pa ni imel toliko denarja, da bi si bil lahko plačal ostalo polovico ter imel par grošev za hrano ozir. preživljanje sebe in svoje družine.

V proračunu citamo tudi postavki 5000 Din za stroške za izvedbo stanovanjske akcije. Ne vemo, ali so pod to točko predvideni stroški, ki jih je občina imela s skrahirano akcijo za zidanje stanovanjskih hišic iz posojila ministrstva za socialno politiko, ali pa so stroški predvideni za kako novo stanovanjsko akcijo, ki bi želeli, da bi bila nekoliko bolj posrečena kakor je bila prva.

V splošnem so izdatki jako minimalni, če upoštevamo, da je Celje okolica industrijska občina, v kateri industrija naravnost cvete.

Kritje, ki ga novi proračun predvideva, bi bilo naslednje: 400odstotna doklada na posebno pridobitno, nadalje nadvse ob-
sodbe vredna 50odstotna doklada na hišno najemnino, 450odstotna doklada na ostale direktne davke, 300odstot doklada na vino in vinski mošt, nadalje doklada na pivo in žganje, občinski davek na vozila, občinske takse ter užitnina na meso.

Prilčno 130.000 Din ima občina dohodkov na zakupu zemljišč, najemnin poslopj, občinskega pokopališča, lovski zakupnini, električni razsvetljavi itd.

Pri kritju bi priporočali, da se doklade na posebno pridobitno zvišajo najmanj za 100 odstotkov, to je na 500 odstotkov. Poleg tega, da se od merodajnih oblasti izposluje, da se te doklade v isti višini raztegnejo na delniške družbe. Skodovalo bi tudi ne, če se na 550 odstotkov povišajo doklade na ostale direktne davke. Priporočljivo bi bilo tudi to, da se doklade na vino in žganje zenačijo z istimi dokladami v mestu.

V interesu zaščite manj premožnih slojev, kakor so n. pr. najemniki, bi pa bilo, da se doklade na najemnino črtajo, isto tako tudi takse na kolesa. Povišajo pa naj se takse za luksuzne avtomobile in sicer na način, da se plača za prvi avto, ki ga katerikoli lastnik ima, 1000 Din, za vsak nadaljnji avto, ki ga eden in isti lastnik poseduje, pa da se taksa zviša za 1000 Din. Tako naj n. pr. lastnik treh avtomobilov plača za prvi avto 1000, za drugi 2000, za tretji pa 3000 Din itd.

Občanom, ki jim je na dobrem občinskem gospodarstvu kaj ležeče, priporočamo, da se seje v čimvečjem številu udeleže, da se seje v obilnem številu udeleže.

7
Planetor
se neprestano suče okrog solca.
Ravnotako mirno mine dan
ko se pere perilo, če gospodinja
izkoristi 7 prednosti, katere ima
Schicht
Terpentin-Milo s svojimi prednostmi

Dnevne novice.

O mariborskih čonaklih in ričetu.

Bog Pluvij se je spet nad nami razjokal, in kakor lani, je Maribor jesensko zastokal. Poleti ga je hotel prah zadušiti, zdaj se bo pa moral v blatu vtopiti.

Magistrat je sklenil nam kupiti čolne; pri tem prometu bodo blagajne kmalu polne. Na poskusno vožnjo je bil povabljen Eržen — kajon, pa so ga izkrcali naravnost za zamrežen brzlon.

Imel bo vsaj čas premišljevat pri ričetni juhi,

zakaj se tako jeze nanj vsi tolsti črnihi. Ko pa se spet povrne k nam zdrav in čil, bo še marsikdo od njega svoj delež dobil.

Je pa še v Mariboru nek individij s tonzuro, ki je tudi povabljen na ričeto vo kuro. Ker pa mu leže rdeči čonakli zelo »im Magen«, so za njegov prevoz naročili pri Nendlu »šintervagen«.

Poziv! Sodrugi, zaupniki, zbirajte za sklad proti klerikalizmu! Na ta način boste najbolj glasno protestirali proti predčasni odvedbi s. Eržena v zapore in proti klerikalni reakciji, kateri na čelu stoji danes duhovnik in vihti svoj pendrek kot notranji minister.

Nova etapa rokovernjstva v Sloveniji. V zadnji številki našega lista smo povedali, da služi odkritje orjunaških zločinov bolj za politično eksploatacijo kakor pa pravemu ogorčenju nad zločini in namenu, da se tako rokovernjstvo v civilizirani deželi odpravi. Rekli smo, da so klerikalci že umor rudarja Fakina izrabili v politične namene, ker niso vztrajali na tem, da bi se umor končno razčistil, niti tedaj, ko so sedeli in sede v vladi. Izrabljali so umor le toliko časa, dokler so vodili boj proti demokratu, in samo toliko, da je javnost upravičeno sumila, da klerikalci hočejo stvar dognati do jasnosti. Pa so molčali več let. Torej jim na stvari ni bilo resno.

Sedaj so v vladi in naključje jim je dalo zopet orožje v roke, ker jim demokrati delajo preveč opozicije. Torej zopet iz političnih, ne pa stvarnih razlogov. Oglasili so se pa tudi demokrati. Mussolini, pravijo, je na podlagi klerikalnega opisovanja zločinov začel preganjati Slovence v Julijski Benečiji. To je denunciacija, pravijo. To je nečuvstvo z ozirom na Slovence in Italijo. Tako! Kdo je kriv vsega tega? Ali ne tisti, ki je dajal potuho zločincem? Ali ne tisti, ki je namesto, da bi bil z vsemi napori odpravil rokovernjstvo že ob umoru Fakina, uganjal brezvestno politično demagogijo? Prav zdi se nam, da vsa ta stvar diši jako močno po nepoštenosti. Slovensko ljudstvo bi moralo obsoditi tako »politično« rokovernjstvo, ki se masčuje in se bo še masčevalo. — Počakajmo, bomo videli, kakšen bo konec te žalostne burke.

Izdajstvo nad delavskimi interesi. Stanovanjska beda je danes še velika, zlasti jo občuti delavstvo po mestih in industrijskih krajih. Zlasti pa bo beda občutna, ko se odpravi zaščita stanovanjskih najemnikov. Kakor Dunaj in druge velike občine, je gospodarski odsek občine Berlin te dni tudi sklepal o predlogu mestne uprave, da naj berlinska občina dovoli kredit 15 milijonov mark, da se zgradi 2100 stanovanj. Dolgo so razpravljali v odseku o predlogu, ki pa je bil končno odklonjen, ker je glasovalo enajst članov za predlog, enajst pa proti predlogu. Odklonili so predlog iz finančnih razlogov. Pri tem glasovanju so glasovali socialni demokrati in demokrati ter centum za kredit in gradbo stanovanj, komunisti in desnica (nemški fašisti itd.) so pa glasovali proti predlogu. Taka praksa v zastopanju delavskih interesov je dovolj karakteristična, ker naravnost peha delavske sloje v bedo in propast, deloma s tem, da se pospešuje čim slabše življenjske razmere, deloma pa s tem, da se podpira reakcija, ki ji je v zadnjih letih že itak zrasel prevelik greben. — Tako more delati samo še policija najreakcionarnejše buržuazije za — trinoški kapitalizem.

20letnica je minula dne 20. septembra, ko so se v Ljubljani vršile velike demonstracije proti Nemcem, ker so v Ptuj in Celju motili poprej slovenske prireditve. Ljubljanski demonstranti, ki jih je bilo več tisoč, so hodili po mestu in na sadnem trgu pred škofijo je začelo vojaštvo streljati. Pri tej priliki sta bila ustreljena tiskar Rudolf Lunder in dijak Ivan Adamič, ki dejansko nista aktivno sodelovala pri demonstracijah. Leta 1908. je bila moč avstrijskega militarizma velika, zato je posegla v nacionalistično borbo s pravim sovražnikom vladajoče birokracije proti nacionalističnim pojaviom drugih narodnosti.

Španski diktator je dal zapreti poglavarja prostozidarske lože v Madridu in zapleniti spise in imenike podeželskih lož. Aretirali so po deželi tudi več uglednejših članov. Ustavnega režima, kakor vse kaže, na Španskem še ne bo.

Novo vodstvo avstrijske socialdemokratske stranke. Na kongresu izvoljeno vodstvo socialdemokratske stranke v Avstriji se je konstituiralo takole: predsednik s. Seitz, namestnika ss. Tomschik in Bauer; tajniki ss. Skaret, Deutsch, Danneberg in Speiser. Glavni urednik »Arbeiter-Zeitung« je s. Austerlitz, glavni administrator s. Pittoni. Predsednik kontrole je s. Muchitsch (Graz), njegov namestnik Domes in zapisnikar Helmer.

Švicar izganjanja policijske agente. Švicar je izgnala dva fašistična italijanska policijska agenta in jih je izgnala, ker sta zbirala o Švicarjih in Italijanih kakor tudi drugih inozemcih na nedovoljen način informacije, kar bi utegnilo zavesti deželo v neprijetne spore z drugimi državami in ogroziti varnost.

Vznenmirjenje v Avstriji. V Dunajskem Novem mestu prirede »hajmverovci« (nemški fašisti) dne 7. oktobra t. l. slavnost.

Socialisti smatrajo prireditve za izzivanje. Končno so pa toliko popustili, da republikanski »Schutzbund« fašistov na veseljem prostoru ne bo motil. Fašisti se oborožujejo in komunisti so sklenili, da bodo na vsak način izzvali izgrede. Nervoznost, ki vlada zaradi tega spora, je velika. Upamo pa, da bo socialdemokratska stranka tudi to vprašanje rešila prav, ne toliko po razpoloženju kakor po praktični potrebi. — »Slovenec« že napoveduje za ta dan revolucijo v Avstriji, kar bi mu bilo zelo všeč, ker bi zopet lahko kazal na prelivanje krvi. Avstrijsko delavstvo se po nepotrebnem ne bo klalo med seboj. Socialistični »Schutzbund« ima v prvi vrsti nalogo čuvati republiko. To bo storil!

Kakšni ljudje imajo danes Okrožni urad v svojih rokah? Naš s. Berdajs je stavil na zadnji seji ravnateljstva na predsednika sledeče, za klerikalno večino neprijetno vprašanje: Pri trdki Franc Ravnihar, tesarstvo v Ljubljani, Linhartova ulica, je bil v času od 5. maja do 25. avgusta t. l. zaposlen mizarski pomočnik Valentin Kadunc. Ko je imenovan zahteval od svojega delodajalca bolniški listek, mu ga delodajalec enostavno ni hotel dati z raznimi izgovori. To se je zgodilo dne 16. avg. t. l. Postopanje delodajalca se je zdelo pomočniku sumljivo, vsled česar se je informiral pri ekspozituri OUZD v Ljubljani, ali je sploh zavarovan. Tamkaj je prvič doznal, da ga delodajalec ni prijavil, nakar je opozoril na ta nedostatek g. Ravniharja. Prvo prihodnjo soboto, t. j. dne 25. avgusta t. l., je bil Valentin Kadunc odpuščen pod pretezo »vsled pomanjkanja dela«. O zadevi odpusta imajo razpravljati druge institucije. Okrožni urad za zavarovanje delavcev in Vas kot njegovega predsednika pa mora zanimati predvsem dejstvo, da je g. Franc Ravnihar prijavil gorenjega delojemalca šele s 25. avgustom, t. j. z dnem odpusta, dočim ga za vso dobo zaposlenja — od 5. maja do 16. avgusta — ni prijavil. To je brezdvomno grobo kršenje Zakona o zavarovanju delavcev, k čemur je treba pripomniti še to, da je to grobo kršenje zagrešil član ravnateljstva OUZD, torej njegov uradni predstavnik, ki je ne samo dolžan bolniško in nezgodno zavarovanje dosledno izvajati, temveč ga braniti in ščititi. Izražam upravičeno sum, da to ni osamljen slučaj, temveč da je to sistem, ki ga gosp. Ravnihar v svojem obratu izvaja, vsled česar pričakujem, da se bo v najkrajšem času v tem obratu izvedla uradna revizija. O mojih trditvah sem se osebno prepričal in podatke, ki sem jih prejel od strokovnih organizacij, katere imam čast zastopati v nadzorstvu OUZD, osebno kontroliral v katastru OUZD. Na Vas, g. predsednik, si usojam pri tej priliki postaviti naslednja vprašanja in Vas vlijudno prosim, da mi nanje čimprej odgovorite: 1. Ali Vam je znan gorenji slučaj? 2. Kakšne ukrepe nameravate podvzeti, da se slični slučaj ne bodo ponavljali? 3. Kakšne ukrepe boste podvzeli specijelno proti gosp. Ravniharju kot članu ravnateljstva OUZD? — Predsednik se je svoje večine sramoval in ni vlogel niti prebral, kaj šele da bi bil po njej nastopal. Iz tega sledi, da se s takim početjem strinja. Ni torej čudno, da nima Okrožni urad svojega prepotrebnege ugleda, če ga sami predstavitelji od vseh strani podirajo!

Vidne posledice izida nemških volitev. V Nemčiji se je bil do pred kratkim hud boj med monarhisti in republikanci. Ta boj se je zlasti izražal v sabotiranju pri razobešanju državne zastave. Razne pokrajinske oblasti so se enostavno uprle ukazom centralne vlade ter so razobešale staro cesarsko zastavo, na mesto republikanske. Tako opornost je najbolj kazala Bavarska vlada. Pred kratkim pa je prišel v Monakov g. Hindenburg in glej čudo: Magistrat je razobesil republikansko zastavo! Pa še na drugem mestu je prišla socialistična zmaga do

jasnega izraza: Kot znano, se bje sedaj v Nemčiji hud boj za in proti gradbi ene bojne ladje, kar je bilo sklenjeno še pod prejšnjo vlado. Sklep je nova vlada potrdila, na kar so se dvignile vse socialistične organizacije ter viharno protestirale proti temu, da bi Nemčija, ki je po sklepu miru bila skoraj popolnoma razorožena ter njena bojna mornarica uničena, sedaj metala ogromne vsote za nove ladje, medtem, ko nima sredstev za brezposelne ter druge nujne socialne potrebe. Sicer je prvi obrok, 9,3 milijonov mark, bil že izdan, toda sedaj gre za nadaljne obroke, za katere mora »Reichstag« dati dovoljenje in levica ne bi dobila sigurne večine. Toda glej ga spakal! Centumaška (klerikalna) stranka je sedaj izjavila, da spričo novega položaja, ki je nastal po volitvah — bila je namreč tepe na — ne bo mogla glasovati za drugi obrok v svrhu gradbe oklopne križarke. Pred volitvami je pa glasovala za omejene kredite. Tu je velik pomen socialistične zmaga, ki meče svoje sence naprej!

Morala na steklenih čepinjah. Nedaleč od Münchena se nahaja lepo Amersko jezero. Na njegovi obali leži moški samostan Andechs, priljubljena božja pot in izletna točka münchenskih meščanov. Tam skrb rejeni menihi za telo in dušo, po eni strani s pridigami, mašami in izpostavljanjem svetih relikvij, po drugi strani pa s samostanskim pivom, ki ga sami kuhajo v lastni pivovarni. Ampak pobožni menihi ne skrbijo samo, da dnevno 20 do 30 hektolitrov piva prodajo, temveč so tudi zelo v skrbeh za dušni blagor svojih obiskovalcev. Ne daleč od samostana se nahaja idiličen ribnik, katerega kristalnočista voda vabi, da se v njej okoplješ. Moški in ženske so se temu vabilu z veseljem odzvali in osvježevali svoja telesa v hladni vodi. Ali to je bila pobožnim menihom prehuda izkušnja samega hudiča. Kakor poročajo bavarski listi, so v tej svoji silii prišli na posebno, vsakogar originalno idejo, da obvarujejo svojo čednost. Nekega dne se je na bregu ribnika pojavila velika tabla z napisom: »Pozor! Steklene čepinje! Za morebitne nezgode ne odgovarjamo. Uprava!« Izkazalo se je, da so menihi več vrhnanh tovornih avtomobilov z razbitimi steklenicami iz svoje pivovarne navozili in razsipali po ribniku. Tako je celična sramežljivost premagala greh, veselili se zdravja in življenja.

Kongres internacionalnih protimilitarističnih duhovnikov, ki se je vršil te dni v Amsterdamu in ki se ga je poleg protestantskih udeležilo tudi veliko katoliških duhovnikov, je proglasil, da je protivojna propaganda sveta dolžnost duhovnikov in zavračanje vojaške službe krščansko dejanje. Hujskanje na vojno je najtežji greh. V resoluciji, ki jo je kongres sprejel, se navaja, da je služba vojnega kurata, s evangelijem nezdravljiva. (Naš vojni kurat Bonač je pa videti zelo ponosen na svojo službo!) Toda to so bili duhovniki, ki so res Kristusovi namestniki in ravnaajo tako kakor uči evangelij, česar, žal, pri slovenskih duhovnikih ne vidimo.

Združitev vseh angleških železniških in transportnih delavcev. »Daily Telegraph« poroča iz Londona, da sta imeli 29. avgusta Splošna zveza transportnih delavcev, ki ima 300.000 članov in Delavska zveza, ki šteje 150.000 članov, konferenco, na kateri so se vodila pogajanja za združitev obeh v eno organizacijo. Iz te združitve bi nastala največja angleška strokovna organizacija. Končni cilj, na katerem delajo voditelji, je ustvariti eno samo veliko strokovno zvezo, v kateri bi bilo včlanjenih nad 1 milijon železniških in transportnih delavcev. Tako v Angliji; kako pa pri nas?

Zeiss-Punktal Peteln, Maribor:

**Besede tri,
so za oči!**

Gosposka ulica 5.

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

48

Kdor še kaj hoče, naj sedaj. In čez pet minut si je pognal kroglo v glavo, da je bil profesor bled kot kreda. . . . To sem si samo predstavljaj. Tega ni bilo v časopisju. Mislim pa, da rdeč in dobre volje ni bil, če je bil pijanec. . . . to, to je preračunanost, samozavest! To je junaštvo! Kaj takega ne zmore vsakdo! . . .

»Maksim govori o čem drugem, ne o takih rečeh.«

»O čem, drugem. . . pa recimo, o. . . o Sonji. To ti bo ljubše, kaj ne? . . . Leo je zardel. »O, saj vem, da stikaš zanj. Bog ti daj srečo. Jaz je nisem imel. Se na odru, ko smo igrali skupaj, je nisem smel poljubiti. Ne bo mi hudo, če dobi tebe. Ti si bolj spreten v ženskih zadevah. . . .«

»Maksim, kako vendar, v kakem tonu govoriš? Nedavno si govoril še z neko tiho skrbjo o Sonji, danes pa bruhaš take. . . .« Dospela sta do Maksimovega doma. Stara, podirajoča se hiša, na dvorišču kup kričavih, umazanih otrok. Tla po temnem hodniku so bila udrta, da je moral Maksim Leona voditi. Nizka vrata so zaškripala. Prišla sta v kuhinjo, v temno, zakajeno luknjo. V kotu je tlelo. Nekdo je kašljal.

»Moja gospodinja. Stara, dobra ženska. Marsikaj je izkusila. Gluha je in ničesar ne sliši. Večerjo imam pri njej. Koruzne žgance z vodo skuhanje. Ostalo si zamisliva. Sprva se mi je protivilo. Ko pa sem videl, kako hlastno jih zavživa

ona, sem se navadil še jaz. Hiša je bila nekoč njena. Mož je vse zapravljal. Par krajcarjev podpore dobiva od mestne občine. Socialisti so ji poskrbeli.«

Stopila sta dalje, v drug, nekoliko svetlejši, ostro po vlgi dišeč prostor.

»In tu je naša spalnica!« Ob vlažni steni sta stali dve postelji. Na stenah zaprašene svete podobe, ob oknu stara miza, na kateri so ležale razmetane Maksimove knjige. Stara, okamenela skorjica kruha je ležala tam. . . . Sedla sta. Leo je privlekel iz žepa kos črne kruha. Hotel mu je dobro. Maksim se je branil, kot da mu je pod častjo. Vendar je videl Leo, da se je že nekoliko pomiril. Razdelila sta si kruh. Zunaj je ugašal dan. Zadnja svetloba je padala že v itak temno sobo. Okno je bilo popackano s kurjaki. Gospodinja je kure tako navadila in Maksim jih ni preganjal.

»Vidiš Leo, to je moje domovanje, odkar sem upornik. Pa ne bom dolgo. Povrnem se tje, od koder sem šel. Nazaj med častite gospode. Milostni so eni kot drugi. Gospode vsaj že poznam. Skesal se bom, povrnil se bom, če tudi bom imel konflikt s prof. Novakom. . . . Sicer pa pustiva to.«

Dolgo časa sta molčala. Maksim molka ni mogel trpeti.

»Res je, ves raztrgan sem. Zato sem prej tako govoril celo o Sonji. Hud sem bil, ko sem izvedel, da lažiš za njo. Dekle je, da ga še nisem srečal. . . . O, ti ne veš, kaj vse mora nositi v svoji notranjosti! Ni mi govorila veliko, toda občutil sem, kadar sem se pogovarjal z njo. Vem, da ji nisem ravno simpatičen — to se pravi, dala mi je vedeti, da naj ne kujem nobenih upanj. Kljub temu je ne sovražim. Lepa je. Po duši in telesu. . . .«

Tako sta sanjarila. . . .

Ves izmučen se je vrnil Leo domov. V njem je bdela groza Maksimovega domovanja, groza njegovih besedi in misli, ki so se skrivale za njegovim visokim čelom.

Počasi so se zbirali k seji, ki jo je že pred dvema dnevi sklical odstopivši predsednik dr. Mahkota. Prezaposlen je. Treba je drugega človeka, ki bo skrbel za vzgojo in organizacijo liberalnega dijaštva. Ker so bili gospodje edini odborniki in edini člani tega odseka, so si določevali funkcije sami. Študenti niso imeli nobenega vpliva ne pravice voliti jih.

Dr. Mahkota je prišel zadnji. Nihče mu ni tega zameril, samo mlajši dr. Sernec je nekaj mrmral o točnosti in komodnosti starejših gospodov. To pa radi tega, ker je bil v opoziciji. Podpredsednik prof. Novak je po običajni formuli otvoril sejo. Ugotovili so najprej navzoče člane. Red mora biti. Dr. Mahkota, prof. Novak, prof. Kavčič, ravnatelj učiteljskega kotnika in dr. Sernec. To so bili varuhi in oskrbniki napredne mladine. Najprej je prosil za besedo dr. Mahkota in razložil vzroke svojega odstopa. Prezaposlenost v pisarni, v mestnem svetu in v stranki.

Kljub temu, da ga je te dni kolega prof. Novak precej polomil, kljub temu predlagam njega za svojega namestnika. (Kolega Novak si je po božno gladil svojo brado. Sicer ni vedel, kam to meri.) Mladina mora biti naša skrb. Organizacija naprednih študentov se mora reorganizirati, sicer bo razpadla.

Tapetniki, pozor! Tapetniški delavci v tovarni vagonov v Brodu na Savi so stopili v stavko zaradi ureditve plač in ostalih prejemkov. Tapetniški delavci naj zato ne potujejo v Brod.

»Prvi junij« bo zopet izšel. Zadruga založba pripravlja na pobudo ljubljanske »Svobode« zopet izdajo svojčas zaplenjene knjige »Prvi junij«, ki opisuje trboveljske dogodke na prav drastičen način.

Nov način pranja. Perilo se namoči nekoliko ur ali pa preko noči v vodo in jutraj se kuha pol ure v razstopenem Radionu. Na ta način se spremeni mučno pranje v zabavo.

Odvetniška pisarna dr. H. Tuma se je preselila v hišo Zadrugaške banke, Miklošičeva cesta 13-1.

Maribor.

Občinska seja. Mariborski občinski svet je imel v četrtek, 20. t. m., svojo 8. redno sejo, katere dnevni red je bil zelo obsežen in je trajala od 6. do skoraj 11. ure zvečer. Danes se omejimo samo na najvažnejše sklepe, med katerimi je brezdvomno ta, da se takoj pristopi k gradbi 32 zasilnih stanovanj, ki bodo obsegala po eno sobo in kuhinjo ter shrambo in bodo zidana. Stalo bo eno stanovanje okroglo 21.500 Din. Ob enem pa je bilo tudi sklenjeno, da se naloži mestnemu gradbenemu uradu, da študira sistem jeklenih hiš. Socialistični klub je stavil tozadevni nujni predlog in sicer, da se naj bi zgradilo 40 stanovanj, kar bi stalo približno 800.000 D, kolikor znaša še tozadevni dovoljeni kredit od svoječasno dovoljenega enega milijona dinarjev. Samo 200.000 Din se je do sedaj porabilo in se ni še niti enega stanovanja zgradilo, pač pa se je nekaj hlevov ter jahalnico v bivši dragonski vojašnici za največjo silo preplankalo, kamor se je vtaknilo nekaj ducatov deložiranih družin. Ker je gradbeni odsek sklenil zaenkrat zgraditi samo eno stavbo z 8 stanovanji, je klub SSJ stavil omenjeni nujni predlog, da se takoj porabi cela še razpoložljiva vsota, da se zamore deložirance še pred zimo spraviti iz jahalnice in omenjenih hlevov v zdrava stanovanja. Ta predlog je sicer razboriti kaplan in tajnik SLS imeval demagogijo, toda ss. Jelen in Bahum sta mu pojasnila, da ni to demagogija, ampak demagogija bi bila to, če bi se klerikali hvalili, da so storili kdo ve kaj za brezstanovanjce, v resnici pa bi bili isti obsojeni bivati preko zime v najhujšem mrazu ter smradu in hlevih. Da se bo gradilo končno, četudi v zadnji uri, 32 stanovanj, je velik uspeh socialističnega občinskega kluba mariborskega. Nadalje je važno tudi to, da se je sklenilo ter določilo termin, do kdaj mora biti sprejeta delovna pogodba za vse nastavljeno osebje, zaposleno pri mestni občini mariborski, kakor tudi, da se uvede lastni zavod za zavarovanje delavcev proti boleznim, nezgodam, starosti, onemoglosti ter smrti. Ti dve zadevi je večina, kateri prav nič ne diši vse to, skušala zavleči v neskončnost, toda končno so socialisti gospodo prisilili, da pristopi k delu, sicer ne bi bilo proračuna. V ta namen je bil izvoljen poseben kombiniran 13članski odsek, v katerem so zastopani pravni, socialno-politični ter finančno-gospodarski odsek. Socialisti so dobili v tem odseku štiri zastopnike in sicer: ss. Bahum, Grčar, Jelen in Čeh. Odsek mora biti z delom do približno 10. oktobra gotov, na kar pride zadeva takoj v plenum. O ostalem bomo poročali prihodnjic.

Poziv na ravnateljstvo mestnega avto-bus-podjetja. Naval občinstva zlasti ob tržnih in deževnih dnevih jutraj na avtobuse je ogromen. Ob slabem vremenu se napolnijo vozovi skoraj že na končnih postajah v predmestjih. To se opazuje prav posebno ob ca. pol 8. uri jutraj, ko se vozi v mesto šolska mladež in oni, ki gredo za 8. uro v službo. Pretečeno soboto n. pr. je bilo v samo enem manjšem avtobusu, ki vozi na Tezno — torej ne v takolimenovani »barki« — stlačenih razun šoferja 44, reci in piši štiriinštirideset oseb! V želez.

vagone, ki so 4- do 5-krat večji kot avtobusi, se »naklada« normalno po 40 voznikov. Ze pri drugi postaji (šola Tezno) je bil voz tako poln, da ni mogel šofer na nobeni naslednji postaji sprejeti niti ene osebe več v njega. To je bilo vika in krika na raznih potajah! — Vzrok: Ravno ob ca. pol 8. uri prihaja iz dežele v mesto obilo podeželanov, ki čakajo že na končni postaji ravno na ta voz in ga izdatno napolnijo. Enako predmestne ženske, ki nosijo v mesto na trg ali kaj prodajat, ali grede nakupovat. Vsaka s kako večjo ali manjšo košaro za nakupovanje, da zavzame v avtobusu z njo še več prostora. Mogoče ima še kakega majhnega otroka zraven, za katerega ji ni treba ničesar plačati, češ, da ga ne sme pustiti samega doma. Vsled tak napolnjenega voza mora iti potem vsa šolska mladina ter drugi, ki se vozijo stalno vsaki dan — mnogi po večkrat na dan — event. ob največjem naliivu in v blatu peš ter pridejo za nameček še prepozno v šole in službe! — Da se ta promet tudi v tem oziru regulira, prosimo, da se da ob tem času in ob takih prilikah še en avtobus na razpolago (to se naj pravčasno publicira), ki naj vozi kakih 10 minut za normalnim. Če to ni izvedljivo, pa naj izda ravnateljstvo avtobus. prometa svojim gg. šoferjem navodila (event. se jih naj natiska in na končnih postajah kje vidno pritrdi), da se zlasti ob tržnih dnevih (torkih, sredo, sobotah) in ob slabem vremenu jutraj ob ca. pol 8. uri ne sme sprejemati v one vozove, ki vozijo šolarie in stalne potnike, nobenih podeželanov ali drugih, ki se ne vozijo redno vsaki dan. Ti drugi imajo ja prilike dovolj, da se lahko peljajo ali s predločim vozom, ali pa z naslednjim, ker ničesar ne zamudijo. Ako se to ne bo izvajalo, bodo pritožbe s strani občinstva čimdalje večje. Menda je tudi nedopustno, da se stlači samo v en manjši avtobus 44 oseb! Seveda po nekrivdi šoferja, ker ob izvestnih prilikah rinejo ljudje sami s silo v vozove, dasiravno jim šofer kriči: »Za Boga, ni več prostora!« Polomljeni dežniki, od curkajočih dežnikov mokra obleka, event. prehladi in vsled stisnjenih oseb mogoče še kaka »pridobljena« tuberkuloza itd. so potem posledice. Torej, prosimo!

Ljudska univerza v Mariboru. Prvi sešatek vseh udeležencev za meščansko-šolske tečaje je v petek, dne 21. sept. ob 7. zvečer v deški meščanski šoli (Krekova ulica), levo.

Trbovlje.

V nedeljo, dne 23. t. m. se bo vršil ob pol 10. uri dopoldne v dvorani Delavskega doma shod Socialistične stranke, na katerem bo poročal s. Petejan. Sodrugi in sodružice, udeležite se shoda polnoštevno.

Devica Marija v Polju.

Čim so bile razpisane občinske volitve v našo občino, že se je znani klerikalni dopisnik »Domoljuba« začel zlobno zaletavati v našega s. Skuka, predsednika kraj. organizacije SSJ v Zalogu. — Ni naš namen, da odgovarjamo njemu. Potrebno je vsled naših sodrugov volilcev. Kdo bolj hrepeni po časti in po koritu, kakor on sam, to prav dobro ve pri nas vsak občan. Prav podobna sta si z našim Dobrotom v tem oziru. Ker se za sedanje volitve poslužujeta oba enakih metod, samo da bi zopet prišla na svoja mesta. Z vso silo vas hočejo, g. dopisnik, vreči iz občinskega odbora vaših pristaš. Zakaj jih ne ubogate? Isto je z vašim kolegom g. Dobrotom. — Vaš namen, g. dopisnik, je prozoren. Na kak grd način kličete svojega šefa, naj uporabi pendrek! Dobro. Rokavica je padla. Toliko bojevit je le, bodite brez skrbi, tudi naš sodrug Skuk, da se bo boril ravno tako proti vašemu pendreku, kakor se je proti orjunaškemu razgrajanju. Prepričani smo, kakor je padlo eno nasilje, tako bo tudi drugo. In vi, g. dopisnik, pa le uživajte ta kisli cviček. Naj vam tekne. Ljudstvo išče pravice in ta go-

lv. Vuk:

Krepke so mišice naše...

(Moji vtisi pri telovadnem nastopu DTE.)

Rdeči plakati so naznanjali po Ljubljani, da nastopi 16. septembra 1928 prvič »Delavska Telovadna Enota«, podzveza kulturne delavske organizacije »Svoboda«, s telovadbo, s tekmo...

Velik dan, ta nastop. Za marsikatero, žal, brezpomembno, za meščanstvo istotako — razen nekaterih intelektualcev... Ustavljali so me in govorili:

»Delavski telovadci nastopijo? Ali je mogoče?»

»Tudi delavske telovadke,« sem odgovoril, misleč, da se posmehujejo.

»Ne, oprostite... čitali smo plakate. Kdaj ste to organizirali? Veliko delo je to. Pozdravljamo. Treba delavskega »Sokola«. Treba delavstvu, da si ustvari telovadno organizacijo. Verjemite, iz Sokola in Orla vzamete vse delavce.«

Poslušal sem in misel mi je vstajala: »Glej, meščanske intelektualce je zganil ta pojav. Kako bo naše, delavske? Kako bo naše delavstvo pokazalo, da je 16. septembra 1928, prvi nastop delavskih telovadk in telovadcev, veliki dan?»

A odgovarjal sem intelektualcem: »Ze osem let, deset let imamo svoje telovadce.«

»Ze,« so se čudili. »Seveda,« so zmajevali z glavami. »Delavskih listov čitamo premalo ali nič. Meščansko časopisje pa ne piše. Ali sedaj, ta nastop... To je važno. Pozdravljamo. Castitamo.«

In sem rekel:

»Hvala. Težje je pri nas delo, nego pri Sokolu in Orlu. Sredstva so pičila, ker so mezele picle. Po težkem dnevnem delu ni mnogo časa na razpolago. Telovadnic nimamo — ne dajo nam jih v šolah, a če dajo, so vedno pripravljene vzeti. Polovičnih voženj nimamo, a delavec-telovadec in delavka-telovadka težko plačata polovično vožnjo, a kaj še le celo. Zato naši nastopi niso tako številni, kakor bi morali biti. A nastopu imamo. Pred karibim je bil v Zagorju. V Jesenicah. V Mariboru. V Studencih so si sezidali svoj lastni dom — telovadišče. V Guštanju je močna podružnica. Trbovlje je aktivno. Saj se naštet ne morem vseh. V Beljaku je jeseniška vrsta v prostih vajah in na bradlji briljurala. Nemci so bili naravnost prese-nečeni.

O, smo, dasi še ne divizije, še ne polki, a bataljoni pa smo. Nekoliko nas dela nesposobne medsebojni spor. Dasi bi pri kulturnem delu tega ne smelo biti, vendar strup spora tuhtina sune tudi sem svoj jezik in pohablja voljo do dela. Vendar sedaj se to že premaguje...«

Nedelja je, 16. september. Ob desetih dopoldne. Na kolodvoru sem. Delavska godba »Zarja« čaka. Instrumenti bleste. Pozdravili bodo prihajajoče. Dve rdeči zastavi plapolata. Sodrugi čakajo. Telovadci v kroju — rdeča srajca, črna čepica z rdečo perjanico — fantje čvrstih postav. Telovadkinje v rdečih bluzah, rdeči trak okrog glave, modre krilo — vzvetele mak — postave strumne, mične, na lilih ponos. Pozdrav Vam, sodružice! Tudi v mojih

prsih se dviga ponos. Proletarec sem. Evo, naše jedro, naš kras, naš »Jaz«. Takí smo »Mi«.

Vlak pripelje. Godba igra. Zastave zaplapolajo.

Gledam... Gledam... Težko mi postaja.

»Tako malo? Zakaj jih ni več? Kako da jih ni več?»

Molčim. Pozabljam, da ni polovične vožnje. Tudi drugi molčijo. Godba stopi na ulico. Za njo vrste v krajih... telovadci, telovadke. Za njimi ml.

Pred menoj se obrne delavec. Pogleda po vseh.

»Samo toliko je »Svobodašev« v Ljubljani?»

Drugi, korakajoč z njim, reče:

»To ni politična manifestacija... Zato ni oficirjev. Ne od te, ne od one smeri. Razen par častnih izjem.«

Za menoj pa kriknje tretji:

»Kje pa je strokovno organizirano delavstvo?»

In pripomni tišje:

»Kakor da nas je vseh delavcev samo tristo v Ljubljani.«

Tedaj se mi je nehote pojavil pred očmi Beljak. Polne ulice. Vse na nogah. Vsi člani »Freiheit«. Vsi člani »Gewerkschaft«. Vsi člani »Genossenschaft«. Vsi »Parteimitglieder«. Oficirji v prvih vrstah.

A tu, v Ljubljani? Navaden vojak korakam z drugimi navadnimi vojaki — razen nekaj častnih izjem.

Razjezi me. Stopim iz vrst in grem na hodnik. Ne grem s to peščico. Sram me je.

Pa slišim iz gruč gospa in gospodov, ki gledajo vzvetele mak — telovadkinje,

„Srečna zaročenka sem“

pravi razumna Mica. „Zmeraj bom mladostno izgledala, ker RADION prevzema mesto mene najtežje delo v hiši in sicer pranje perila. RADION pere sam in

varuje perilo!“

tovo pride. — Strah pred s. Skukom je najbrž še nepotreben. Mi socialistični delavci si šele gradimo svojo delavsko stranko. Na podlagi tega nočemo v naši občini dvojnih marksističnih list. Postavili jo bodo baje samo naši dekalisti z g. Dobrotom na čelu, s katerim je g. dopisnik »bekant«, kajne! Saj biti bi si morala, ako imata le kaj krščanskega čuta in hvaležnosti. Saj vam je velikokrat pomagal iz zagate in vas celo postavil v čestni odbor, katerega tako neradi zapuščate. — Mi vstajamo in vas je strah! In vstajamo gotovo, čeprav počasi, ali vendar. Izkušnje, ki jih doživljamo v kapitalistični družbi, so naša šola. In iz nje se bo razvila jeklena sila: Močna delavska socialistična stranka v naši občini. Vemo pa tudi, da pokret, ki obstoja sedaj pod gospodom Dobrotom, ni

pokret, ampak nespametno nerganje. Tudi delavci ne bodo večno spali, spoznali vas bodo in vas obsojili skupno z nami.

Studenci pri Mariboru.

V četrtek, dne 27. septembra, ob 6. uri zvečer, se bo vršila v klubovih prostorih gostilne Majhenič četrletna seja socialističnega kluba v občinskem odboru skupno s krajevnim odborom SSJ. Sodrugi, člani socialističnega kluba in odborniki krajevnih organizacij se opozarjajo na zanesljivo in točno udeležbo. — Predsednik.

Ruše.

Ze v eni prejšnjih številkih našega lista smo pisali, kakšno solidarnost so pokazali nekateri tukajšnji dekalisti (ki niso komu-

korakajoč po ulici pod zvoki koračnice »Delu čast«:

»Toliko jih je? Da jih je res toliko?... Delavci?... Kar dve zastavi... rdeči?... Cela godba?... Njihova?... Pa telovadkinje? Kakšen kroj? Pristoja kako?... Kakor da so naenkrat iz teh uličnih praznot vzcvetele vrtnice...«

In nek moški glas je govoril: »Vedno močnejše je delavstvo. Rusija seje svoje seme neprestano... Sicer pa... morda je tako dobro... Če družega izhoda ni, naj bo ta. Kakor je danes, to ni več za vzdržati.«

Se se je oglasila neka dama. A nisem je poslušal. Zardel je bil moj obraz. Skočil sem s hodnika na cesto, med vrste, hitro, mnogo hitrejšje nego sem stopil iz vrst, samo da skrijem sram, ki me je stiskal za vrat.

»Da sem tako slab računar? Da tako nerazsodno mislim? Tista gospoda mi mora pomagati, da bom prav videl, da bom prav presojal? Tista gospoda, ki se čudi, da nas je že toliko, ko je razvajena gledati tisoče Sokolov in Orlav, mi mora pokazati, da je naš pojav in naš nastop zarja vzhajajočega solca nove človeške družbe? In da vzhod novega solca ni tako enostaven, kakor ovijanje starega solca z bršljanom in lavoriko.«

Razigralo se je v meni. Pohitel sem naprej, do godbe, da vidim obraze telovadcev in telovadkinj. Jasni obrazi. Iskrene oči. Ponosna hoja...

»Ej... pozdravljeni,« sem vzkliknil. »Pozdravljeni vi, zarja novega solca...«

(Konec prihi.)

nisti) napram štrajkačkim steklarjem. Oni so v istem času, ko je bilo treba zbirati prispevke za steklarje, obnovili nabiranje za tiskovni sklad in ko se jim to ni obneslo, pa za neko stranko, ki je bila tudi podpore potrebna! Mi smo že takrat povdarjali, da tem ljudem ni niti za eno, niti za drugo, pač pa za to, da kolikor mogoče motijo akcijo organizacije razredno-zavednega delavstva. Rušani so seveda kljub temu zbrali 366,80 Din za stavkajoče. To reš vsaj nekaj od tega, kar bi morali. Kaj pa so napravili ti ljudje s svojo velikodušno akcijo? Dne 6. t. m. se pojavijo žandarji nad slavnimi nabiralci milodarov. Kje je denar, kje so nabiralne pole! Nabirali so denar nekateri poštenjaki na pole, ne-

kateri pa brez pol; denarja, ki je bil darovan za ubogo družino, pa ni bilo seveda nikjer. Počasi so spravili naprej le eno zmanipulirano polo, ker se vendar vsega zatajiti ne da. In tudi ne gre, da bi se njih še to maslo prišlo. Vrgli so revežu 70 Din (reci sedemdeset), da se bo moral siromak javno zahvaliti častitljivim nabiralcem in darovalcem, nahujskali so ga pa obenem, da oblati našega s. Strnada, češ, on je nasprotoval temu, da se za siromake ni več nabralo in povrh, da še obrekuje. No, in sedaj bo 70 Din še premalo, ker se bo s. Strnad sodnijsko branil in bodo morali nabiralci ostali nabrani denar dati zraven! Kaj bo pa z nabranim denarjem za tiskovni sklad »Enotnosti«, to bomo

težko zvedeli, ker se »Enotnost« vendar naših žandarjev ne bo poslužila. Delavstvo Ruš pa opozarjamo, da se v nujnih slučajih za pomoč obrača na Splošno delavsko zvezo, ki bo pole preskrbela in popečatila in bo tudi vsako drugo manipuliranje vsak zaupnik preprečil.

Črna.

Javen shod rudarjev. Odbor Zveze rudarjev Jugoslavije, podružnica v Črni, sklicuje za nedeljo, dne 30. septembra, javen shod rudarjev. Poroča centralni tajnik s. Arh o starostnem zavarovanju rudarjev. Shod se vrši točno ob pol 10. uri dopoldne v dvorani g. Dlobst p. d. Krulec.

Podružnica Zveze rudarjev Jugoslavije v Črni vabi na v nedeljo, dne 30. sept., vršečo se proslavo 20letnice obstoja podružnice, združeno z akademijo DTE Svoboda. Spored: 1. Sprejem gostov v Žerjavu ob 12. uri opoldne. 2. Ob pol 13. uri sprejem po vasi v Črno. 3. Slavnostni shod v Štulerjevem vrtu. 4. Dekoracija jubilarov. 5. Akademija črnske DTE Svoboda. Po akademiji prosta zabava, šaljiya pošta itd. Vstop 5 Din. V slučaju slabega vremena se proslava z akademijo preloži na prihodnjo nedeljo. Ako bi bilo tudi na drugo nedeljo vreme neugodno, se proslava z akademijo vrši ob vsakem vremenu v notranjih prostorih gostilne g. Dlobst p. d. Krulec. — K obilni udeležbi vabi odbor.

NAMAKANJE S TRI IZPIRANJE Z BENZIT

Deževnica v lastnem domu!

Trda voda žre milo!

Povzročā apnene
madeže v perilu!

Deževnica

je mehka voda. — Pri močnem stvaranju pen osigura popolno delovanje pralnega sredstva in tako tudi vgodno poceni pranje. — Trda voda je za pranje perila nesposobna, ker naredi milo k večjem delu neuporabno in tako prepreči stvaranje pen in delovanje pranja.

Mehka voda za prati!

Najenostavnejše in najboljše sredstvo, da se trda studenčnica ali voda iz vodovodov omehča, je dodatek od nekaj Tri. —

Zatoraj:

K vsaki pralni vodi vedno
nekaj pestipolno Tri!

NAMAKANJE S TRI IZPIRANJE Z BENZIT

PRODUKCIJA VINSKEGA IN SPIRITOVEGA KISA JEŽICE PRI LJUBLJANI

D R U Ž B A Z O. Z.

*
priporoča
zajamčeno naraven kis iz vina
in alkohola
*

Zahtevajte ponudbe!

Prva „Dalmatinska klet“

točijo se pristna prvovrstna vina, dnevno se pečejo morske ribe
po najnižjih cenah, se priporoča

gostilna Povodnik, Mesarska ulica 5.

Odvetniška pisarna dr. H. Tuma

se je preselila v hišo

Zadružne banke, Miklošičeva cesta 13/1.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni
izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa
društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

**Nabirajte
nove
naročnike**

Naročajte in širite „Delavsko Politiko“!

KIS ZA VLAGANJE KUMARC itd.

EN GROS
EN DETAIL

JAKOB PERHAVEC, MARIBOR, GOSPOSKA ULICA ŠT. 19
TOVARNA ZA IZDELOVANJE DESERTNIH-VIN IN SIRUPA

nadalje vinski kis, špirit, vse vrste likerjev, tropinovec, droženo žganje,
slivovec, rum, konjak i. t. d., se dobi po nizkih cenah samo pri trdki